

III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

**UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE
ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA**

**ZBORNİK APSTRAKATA
I RADOVA**

26-29. oktobar 2023, Hotel Moravica, Sokobanja, Srbija

ORGANIZATOR KONGRESA

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

SPONZORI

SUORGANIZATORI KONGRESA

Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i Hercegovina

Медицинска школа „Београд“

Medicinska škola „Beograd“, Beograd

Medicinska škola „Nadežda Petrović“, Zemun

Akademija vaspitačko – medicinskih strukovnih studija, Odsek Čuprija

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija na Makedonija

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na Primorskem, Izola, Slovenija

Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

TEHNIČKI ORGANIZATOR

BBN Congress Management d.o.o.

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

III Međunarodni kongres UZPS - UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I
OBRAZOVNOG SISTEMA

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: BBN Congress Management, Deligradska 9, 11000 Beograd
Tel/Fax: +381(0)11 3629405, 3629402, 2682318
e-mail: bbn@bbn.co.rs, web: www.bbn.co.rs

Štamaprija: BBN Congress Management

Mesto štamanja: Beograd

Godina izdavanja: 2023.

Tiraž: 80

ISBN 978-86-900449-4-8

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

616.98:578.834(082)(0.034.2)
614.2(082)(0.034.2)

МЕЂУНАРОДНИ конгрес Удружења здравствених професионалаца Србије Утицај пандемије COVID 19 на функционисање здравственог и образовног система (13 ; 2023 ; Сокобања)
Zbornik apstrakata i radova [Elektronski izvor] / III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije Uticaj pandemije COVID 19 na funkcionisanje zdravstvenog i obrazovnog sistema ; [organizator kongresa Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije] ; [glavni i odgovorni urednik Ivanka Adžić]. - Beograd : Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS, 2023 (Beograd : BBN Congress Management). - 1 elektronski optički disk (DVD) ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 80. - Radovi na više jezika. - Tekst lat. i ćir. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Summaries.

ISBN 978-86-900449-4-8

a) Ковид 19 -- Зборници б) Здравство -- Зборници

COBISS.SR-ID 128126985

SADRŽAJ

NAŠE ISKUSTVO U ORGANIZOVANJU NASTAVE TOKOM COVID PANDEMIJE.....	9
Dragana MATANOVIĆ, Medicinski fakultet Univerzitet u Beogradu, Srbija	
NAUČNA ISKUSTVA STEČENA TOKOM PANDEMIJE INFEKCIJA IZAZVANE SARS-COV-2 VIRUSOM	12
Vladimir JURIŠIĆ, Fakultet medicinskih nauka, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija	
PANDEMIJA COVID 19 NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA.....	13
Amila ŠIŠIĆ, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla	
EFIKASNOST NASTAVNOG PROCESA U VANREDNIM OKOLNOSTIMA ODRŽAVANJA NASTAVE.....	14
Slađana ARSIĆ, Biljana ILIĆ, Tatjana KILIBARDA, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija Kruševac, Odsek za medicinske nauke Čuprija, Srbija	
UTICAJ COVID PANDEMIJE NA DIJAGNOSTIKOVANJE I LEČENJE TUBERKULOZE U GRADSKOM ZAVODU ZA PLUĆNE BOLESTI I TUBERKULOZU BEOGRAD.....	16
Dejan DIMIĆ, ROKSANDIĆ MILENKOVIĆ M., Gradski zavod za plućne bolesti i TB Beograd, DIMIĆ N., Kliničko bolnički centar „Dr Dragiša Mišović Dedinje“	
UTICAJ EPIDEMIJE COVID 19 NA NEGU I LEČENJE ONKOLOŠKIH PACIJENATA	17
Vasilije KORUGIĆ, DZ „Simo Milošević“ Čukarica	
ZNAČAJ FARMAKOTERAPIJE I NEFARMAKOLOŠKIH MERA ULEČENJU HIPERTENZIJE.....	19
Violeta ILIĆ TODOROVIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Christos ALEXOPOULOS, Vesna VESIĆ, Miljana MARKOVIĆ, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Čuprija	
ZASTUPLJENOST VAKCINISANJA PROTIV COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVI SAD“	20
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
POSLOVANJE ZA VREME PANDEMIJE COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVI SAD“	24
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
SOLARINI DERMATITIS - MERE PREVENCIJE.....	29
Jelena STAMENKOVIĆ, Medicinska škola Beograd, Srbija	
COVID 19 PANDEMIJA KAO STRES KOD ZDRAVSTVENIH RADNIKA.....	31
Selma SINANOVIĆ, Univerzitetski Klinički Centar Tuzla, Bosna i Hercegovina	
NIVO OVLADANOSTI PRAKTIČNIM VEŠTINAMA KOD UČENIKA SREDNJE MEDICINSKE ŠKOLE U COVID 19 SISTEMU ODRŽAVANJA NASTAVE	32
Jovana JOVIĆ, Medicinska škola Čuprija, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija, Slađana ARSIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija	
UČENICI MEDICINSKE ŠKOLE O POSLEDICAMA PANDEMIJE	36
Elizabeta MARKOVIĆ, Bojana HASANBEGOVIĆ, Medicinska škola „Nadežda Petrović“ Zemun, Srbija	
UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE SLUŽBE ZA HEMODIJALIZU – UČENJE NA ISKUSTVU ZA BUDUĆE IZAZOVE.....	43
Jasna TRBOJEVIĆ-STANKOVIĆ, Slaviša SAVIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“, Zoran MARJANOVIĆ, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“	
RA NA REHABILITACIJA COVID PACIJENTA SA TROMBOZOM ARTERIJE BRAHIJALIS - prikaz slučaja	47
Momirka MILAKOVIĆ, Bojana KAJKUT, Služba Kliničke rehabilitacije, UKC RS, Banjaluka	

UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE POLIVALENTNE PATRONAŽNE SLUŽBE	53
Dušica KAMENIĆ, Dom zdravlja „Novi Beograd“, Beograd, Srbija	
KOMUNIKACIJA MEDICINSKE SESTRE SA OSOBAMA S INVALIDITETOM	54
Antonija LEKO, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Živko STOJČIĆ, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar; VUB Bjelovar, Bjelovar, Nikolina MEGERLE, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Goranka RAFAJ, VUB Bjelovar, Bjelovar, Hrvatska	
EPIDEMIJE ZARAZNIH BOLESTI U BIOETIČKOJ EDUKACIJI – POVIJESNI PRIMJER POUČAVANJA O POVJERENJU U MEDICINU, ZDRAVSTVENI SUSTAV I ZDRAVSTVENE DJELATNIKE U VRIJEME EPIDEMIJE DJEČJE PARALIZE	62
Nada GOSIĆ, Klub umirovljenih sveučilišnih nastavnika Sveučilišta u Rijeci, Internacionalna akademija nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini, Razred za humanističke nauke i kulturu	
UTICAJ ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA NA POJAVU KARDIOVASKULARNIH OBOLJENJA	63
Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Alma KARAJKO-MELIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
UTICAJ ANKSIOZNOSTI I SPECIFIČNOSTI NJENOG PREVAZILAŽENJA TOKOM PANDEMIJE COVID 19, U ODNOSU NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA	70
Svetlana BANOVIĆ, Visoka zdravstveno – sanitarna škola strukovnih studija “ VISAN “, Beograd, Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS	
MENTALNO ZDRAVLJE U DOBA PANDEMIJE	71
Dragana BOŠNJAK, Dom zdravlja Bijeljina, Republika Srpska, BiH	
UTICAJ DEMOGRAFSKIH I SOCIOEKONOMSKIH FAKTORA NA NASTANAK SINDROMA SAGOREVANJA U PRIVATNOM SEKTORU BEZBEDNOSTI U CENTRALNOJ SRBIJI.....	74
Dejan VELJKOVIĆ, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Odred Žandarmerije Kraljevo, Slobodanka MILOVANOVIĆ, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika željeznice Srbije, Niš, Ljiljana KULIĆ, Univerzitet u Prištini, Medicinski fakultet, Kosovska Mitrovica	
EMPATIJA KAO FAKTOR BESA I AGRESIJE KOD SREDNJOŠKOLACA.....	75
Slavica LAZIĆ, Branka PERALOVIĆ, Medicinska škola "Nadežda Petrović", Zemun, Srbija	
HEMORAGIJSKE KOMPLIKACIJE KOD UPOTREBE ANTIKOAGULANTNE TERAPIJE U COVID 19 PNEUMONIJI	79
P. BOGDANOVIĆ, Klinika za kardiologiju VMA, V. BOGDANOVIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Z. JOVIĆ, Z. MLADENOVIĆ, P. ĐURIĆ, I. ĐURIĆ, E. STAMENKOVIĆ, G. MILIĆ, N. ĆIRIĆ, N. ŽIVKOVIĆ MILJKOVIĆ, N. NOVIČIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Klinika za kardiologiju VMA, D. PILČEVIĆ, Klinika za nefrologiju VMA	
AKUTNO OŠTEĆENJE BUBREGA U COVID 19 INFEKCIJI KOD BOLESNIKA LEČENIH DIJALIZOM	80
Spomenka STANOJKOVIĆ, Klinika za nefrologiju UKCS Srbije, UZPS; Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
UTICAJ „COVID 19“ NA MENTALNO ZDRAVLJE ZDRAVSTVENIH RADNIKA	81
Gordana PANOVA, Adnan HADROVIĆ, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, R.S. Makedonija, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medika-Kočani	
Prezentacije radova:	
DIGITAL EDUCATION IN NURSING DEN- ERASMUS + FUNDING PROJECT	87
Vedrana VEJZOVIĆ, <i>Assistant profesor</i> , Univerzitet Malme, Švedska	
SPECIFIČNOSTI APOTEKARSKE DELATNOSTI SA OSVRTOM NA APOTEKARSTVO U REPUBLICI SRPSKOJ.....	88
Boro KRSTIĆ, Nada JEVTIĆ, Univerzitet „BIJELJINA“, Ljiljana TOMIĆ, Aleksandra MESAROVIĆ, Farmaceutski fakultet, BiH	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU, TRETMANU I EDUKACIJI BOLESNIKA SA LIMFOMOM	95
Irena JAREVA, JZU-Univerzitedska klinika za radioterapija i onkologija-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE KAO FAKTORA USPEŠNOG SPROVOĐENJA IMUNIZACIJE	100
Silvana MIRKOSKA, Poliklinika Bukureš-JZU-Zdravstven dom-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	

STAVOVI I ZNANJA STANOVNIKA OPĆINE TRAVNIK O HRONIČNOJ BUBREŽNOJ INSUFICIJENCIJI.....	107
Alma KARAJKO-MELIĆ, Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
SAČUVAJMO SVOJE MENTALNO ZDRAVLJE	113
Jelena HADŽIĆ, Snežana VASIĆ, VMS Oopšta bolnica Čuprija	
PHYSIOTHERAPY EFFECTS AND EXPERIMENTAL ACUPUNCTURE.....	114
Blagica PANOVA, PZU-Physio-medicA-Kočani, Gordana PANOVA, Faculty of Medical Sciences - University "Gotse Delcev" – Stip, Nikolaj DIMITAR DIMITROV, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora, R. Bugarija, Dimitrinka ATANASOVA, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora,R. Bugarija	
COVID 19 TRUDNOĆA I POROĐAJ	118
Andreja GLIŠIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
STRES INCONTINENCE SURGERY (TVT TOT) AND SACROSPINAL COLPOPEXY IN COVID PANDEMIC	119
Miloš RADOVIĆ, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
S GINEKOLOGIJE U BORBU S COVIDOM	120
Iva KEGLEVIĆ, Slaven MEDJIMUREC, KBC Rijeka, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci, Teo LINIĆ, KBC Rijeka	
UMETNOST DOJENJA - POČAST KAPACITETU ŽENSKOG TELA I NEOGRANIČENIM DUBINAMA MAJČINOG SRCA.....	127
Stefanija JORDANOVSKI, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SLUŽBE U PRENATALNOJ I POSTNATALNOJ ZDRAVSTVOJ ZAŠTITI ŽENA U OPŠTINI SVETI NIKOLE.....	131
Despina CVETANOVSKA, JZU-Zdravstven dom-Sveti Nikole, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
UVEK NA OPREZU: SAMOKONTROLA HRONIČNIH BOLESTI U PEDIJATRIJSKOM UZRASTU TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID-19: PREGLEDNI RAD	136
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Dejan ŽIVANOVIĆ, Visoka škola socijalnog rada u Beogradu, Jovan JAVORAC, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za internu medicinu, Institut za plućne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Republika Srbija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U OTKRIVANJU I POKAZIVANJU STANJA DIJABETESA STANOVNIŠTVA NA TERITORIJI REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE U PERIODU 2018-2022	142
Suzana ĐORĐIJEVSKA, JZU-Zdravstveni centar - Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
NIVO ZNANJA, STAVOVI I PRAKSA ŽENA U REPRODUKCIJI U VEZI SEKSUALNO PRENOSIVIH BOLESTI	146
Natalija DEČOVSKI, Valentina GORIČANEC, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skopje, Republika Severna Makedonija	
EKSTRAKORPORALNA CIRKULACIJA ULOGA I ZNAČAJ KLINICKOG PERFUZERA U HIRURGIJI.....	155
Branko LUKIĆ, Klinika za kardiohirurgiju Niš, Srbija	
POVEZANOST METABOLIČKE KONTROLE I KVALITETA ŽIVOTA U VEZI SA ZDRAVLJEM PEDIJATRIJSKIH PACIJENATA OBOLELIH OD DIJABETESA TIP 1 TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID 19	156
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Tatjana MILENKOVIĆ, Institut za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije “Dr Vukan Čupić”, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Vera ZDRAVKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Katedra za pedijatriju, Univerzitetska dečja klinika u Beogradu, Dragana MILUTINOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za zdravstvenu negu, Republika Srbija	

ANALIZA FORMALNOG OBRAZOVANJA MEDICINSKIH SESTARA U REPUBLICI SEVERNOJ MAKEDONIJI.....	165
Valentina GORIČANEC, Natalija DEČOVSKI, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skoplje, Republika Severna Makedonija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U NEZI, LEČENJU I EDUKACIJI OSOBA KOJE BOLUJU OD ALCHAJMEROVE BOLESTI.....	171
Julijana VULOVSKA KOSTOVA, Vtor ciklus studii-Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
EPILEPSIJA.....	175
Jelena RISTIĆ, OB Čuprija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U LEČENJU ONKOLOŠKIH RANA.....	176
Verica KOSEVSKA, JZU, Majka Tereza-Onkološka klinika-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ALKOHOLIZAM JE BOLEST NIJE VIC	180
Jasmina NIKOLIĆ , Suzana STOJANOVIĆ, Opšta bolnica Čuprija	
RAZVOJ I PRESPEKTIVE PATRONAŽNE SLUŽBE U OPŠTINI SVETI NIKOLE	181
Milena STOJANOVA, JZU-Zdravstveni dom -Sveti Nikole-R.S.Makedonija, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU PACIJENATA SA HEMORAGIČNIM ŠOKOM.....	185
Arieta MUČA MUSTAFA, SUGS-Cvetan Dimov-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
RAZLOG DOLASKA DJECE U HITNU PEDIJATRIJSKU AMBULANTU	190
Alen SADIKOVIĆ, Snježana GALIĆ-LUKŠIĆ, Odjel za pedijatriju, OB Dr. Ivo Pedišić, Sisak	
ZDRAVSTVENO PROSVEŠĆIVANJE POPULACIJE O IMUNIZACIJI PROTIV POLIOMIJELITISA	191
Selena VELIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Srbija	
ULOGA MEDICINSKIH SESTARA U LIJEČENJU OBOLJELIH OD HRONIČNOG HEPATITISA C U DOBA PANDEMIJE COVID 19	199
Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, UKC RS, Klinika za infektivne bolesti Banjaluka; Republika Srpska, BiH	
UTICAJ COVID 19 INFEKCIJE NA PORAST BROJA OBOLJELIH OD HIV INFEKCIJE.....	205
Sanja SAVKOVIĆ, Dijana KNEŽEVIĆ, Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, Udruženje medicinskih sestara i tehničara Republike Srpske, UKC Banja Luka	
ZADRUGE KAO NOSIOCI ZDRAVSTVENOG PROSVEĆIVANJA U RURALNIM SREDINAMA – POSTKOVID ERA.....	210
Dragan MILETIĆ, Suzana PAVLOVIĆ, Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „VISAN“, Zemun, Srbija	
ZADOVOLJSTVO STUDENATA PRIMALJSTVA FAKULTETA ZDRAVSTVENIH STUDIJA U RIJECI NASTAVNIM PROCESOM U VRLJEME COVID-19 PANDEMIJE.....	218
Deana ŠVALJUG, Sandra BOŠKOVIĆ, Daniela MALNAR, Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija, Republika Hrvatska	
PRIZNAVANJE PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA BABICA I PRIMENA REGULATIVE U REPUBLICI SRBIJI.....	227
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Jelena MILOVIĆ, Mirjana HARDI, Medicinska škola“Beograd“ Beograd, Srbija	
SPECIFIČNOSTI AKUTNE REHABILITACIJE U PEDIJATRIJSKIM JEDINICAMA INTENZIVNOG LEČENJA	232
Dejan NIKOLIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd; Univerzitetska dečja klinika, Beograd, Srbija	

ZNAČAJ RAZVOJA ZDRAVSTVENOG I MEDICINSKOG TURIZMA U BANJAMA SRBIJE	233
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Klinički centar Srbije, Jelena MILOVIĆ, Nursing School “Beograd” Belgrade, Mirjana HARDI, Medicinska škola „Beograd” Beograd, Udruženje zdravstvenih, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
DEZINFEKCIJA BOLNIČKE SREDINE TOKOM KOVID PANDEMIJE U UNIVERZITETSKOM KLINIČKOM CENTRU REPUBLIKE SRPSKE.....	236
Silvana TRIFUNOVIĆ; Jadranka STANISAVIĆ-ŠIMIĆ; Univerzitetski klinički centar Republike Srpske, Janja BOJANIĆ; Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, Biljana PERIĆ; Dragojla ĐOKIĆ; Srđan BLAGOJEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Republike Srpske	
POROĐAJ U VODI.....	242
Danica RADULOVIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
KOMPLIKACIJE KOD PACIJENATA SA UDRUŽENIM KOMORBIDITETIMA U ORTOPEDIJI NAKON PANDEMIJE COVID 19	243
Miljan STOJANOVIĆ, Ivica KOVAČEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U PREVENCIJI, LEČENJU I EDUKACIJI OBOLELIH OD RAKA DOJKE	245
Tanja MITROVSKA, JZU-Univerzitetska klinika za radioterapiju i onkologiju-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ZDRAVSTVENO PONAŠANJE I VASPITANJE ZA ZDRAVLJE SREDNJOŠKOLACA	249
Jelena MILOVIĆ, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
ETIKA VS ZAKON U ANESTETIČARSKOJ PRAKSI.....	251
Mevludin BABAJIĆ, Mirza JAHIĆ, Samira BABAJIĆ, Adisa OMEROVIĆ, UDRUŽENJE ANESTETIČARA U BIH	

УЛОГА МЕДИЦИНСКЕ СЕСТРЕ У ЛЕЧЕЊУ, ТРЕТМАНУ И ЕДУКАЦИЈИ БОЛЕСНИКА СА ЛИМФОМОМ

Ирена ЈАРЕВА, ЈЗУ-Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија-Скопље
Гордана ПАНОВА, Факултет медицинских наука-Универзитет, Гоце Делчев, Штип, С. Македонија
Гордана КАМЧЕВА-МИХАИЛОВА, Факултет медицинских наука-Универзитет, Гоце Делчев, Штип, С.
Македонија
Благица ПАНОВА, ПЗУ-Физио-медицина-Кочани

Abstract

Introduction: Lymphoma is a disease that is potentially life-threatening and records a constant increase in the number of cases. There are two types of lymphomas - Hodgkin's lymphoma and non-Hodgkin's lymphoma. Symptoms of lymphoma - especially non-Hodgkin's lymphoma (which is the most common type of lymphoma) can be similar to flu and tuberculosis symptoms, often leading to misdiagnosis. The **purpose** of the study is to show the specificity of the health care of patients with lymphoma. The health care process will also be shown through the presentation of cases. The presentation of the clinical picture of lymphomas, diagnostics and treatment, side effects and henotherapy related to the quality of life of the sick person.

Materials and methods: The statistical data were taken from the Oncology Clinic at PHI-Mother Teresa in Skopje. **Results:** In 2020, lymphoma was the cause of more than 259,793 deaths annually worldwide. Approximately 1 in 50 people are at risk of developing this disease during their lifetime. **Conclusion:** Many patients diagnosed with lymphoma do not have the increased risk factors for lymphoma that are used to determine the cause of the disease. Because it is not yet known what causes lymphoma, there is no general way to prevent it. nurses are those who have higher education and training that can help in treating the patient and managing the disease, symptoms and side effects. They also monitor the clinical picture through higher levels of education and training that can help in treating and acting on the patient during the treatment process itself.

Key words: lymphoma, Hodgkin, nodes.

Апстракт

Увод: Лимфом је болест која је потенцијално опасна по живот и бележи константан пораст броја оболелих. Постоје две врсте лимфома - Хочкинов лимфом и не-Хочкинов лимфом. Симптоми лимфома - посебно не-Хочкинов лимфом (који је најчешћи тип лимфома) могу бити слични симптомима грипа и туберкулозе, што често доводи до погрешне дијагнозе. **Сврха студије** је да покаже специфичност здравствене заштите пацијената са лимфомом. Кроз приказ случајева биће приказан и процес здравствене заштите. Приказ клиничке слике лимфома, дијагностика и лечење, нежељена дејства и хемотерапија у вези са квалитетом живота оболеле особе.

Материјали и методе: Статистички подаци преузети су са Клинике за онкологију ЈЗУ Мајка Тереза у Скопљу.

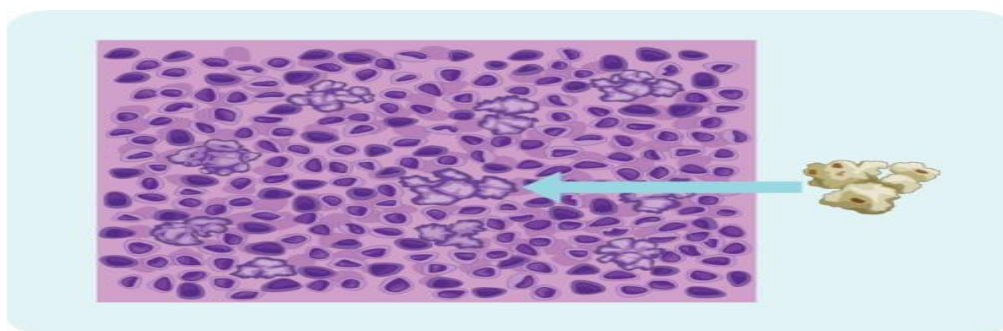
Резултати: 2020. године лимфом је био узрок више од 259.793 смртних случајева годишње широм света. Отприлике 1 од 50 људи је у опасности од развоја ове болести током свог живота.

Закључак: Многи пацијенти са дијагнозом лимфома немају повећане факторе ризика за лимфом који се користе за утврђивање узрока болести. Пошто још није познато шта узрокује лимфом, не постоји општи начин да се то спречи. медицинске сестре су оне које имају високо образовање и обуку која може помоћи у лечењу пацијената и управљању болешћу, симптомима и нежељеним ефектима. Они такође прате клиничку слику кроз више нивое едукације и обуке који могу помоћи у лечењу и деловању на пацијента током самог процеса лечења.

Кључне речи: лимфом, Хочкин, чворови.

Увод

Лимфом је потенцијално опасна по живот и број случајева се стално повећава. Постоје две врсте лимфома - Хочкинов лимфом и не-Хочкинов лимфом. Симптоми лимфома - посебно не-Хочкинов лимфом (који је најчешћи тип лимфома) могу бити слични симптомима грипа и туберкулозе, што често доводи до погрешне дијагнозе. Симптоми укључују ниску енергију, необјашњиву грозницу, отечене жлезде, кашаљ и гушење, стални свраб по целом телу и губитак тежине. Поменуте болести имају сличне симптоме, а разлика између њих се може препознати микроскопски. Око милион људи широм света живи са лимфомом и свакодневно се дијагностикује скоро 1.000 нових случајева, али је и поред свега тога свест људи о симптомима лимфома прилично ниска.

Ћелија која изгледа као кокица са ЦД20 протеином омогућава вашем лекару да зна да имате нодуларни лимфоцитни доминантни Хочкин лимфом

Лимфоми су малигно обољење лимфног система, које је део имуног (одбрамбеног) система и састоји се од међусобно повезаних лимфних судова и чворова и органа (коштана срж, прсне жлезде – тимус, слезина и крајник). Лимфом може настати од лимфоцита у различитим фазама развоја (диференцијације), тако да постоји велики број различитих типова лимфома, а класификација зависи од њихових генетских, имунолошких и морфолошких карактеристика. Лимфом може бити агресиван, веома агресиван или индолентан према својим клиничким карактеристикама. Најчешће се развија у лимфним чворовима, а примарна места развоја могу бити и други органи који садрже лимфно ткиво као што су коштана срж, слезина, крајници, гастроинтестинални тракт, кожа, слезина и централни нервни систем. За разлику од леукемије, лимфоми спадају у категорију солидних тумора, односно ограничени су на ткиво. Најранији запис о лимфомима је из 1666. године када је Малпиги извршио обдукцију осамнаестогодишње девојчице са увећаним лимфним чворовима на слезини. Тхомас Хочкин је први описао Хочкинов лимфом 1832. године. Дороти Рид 1902 и Карл Стернберг 1898 описују станице Рид-Стендерберг. Те ћелије су карактеристичне за Хочкинов лимфом. Први покушаји лечења, који су у суштини били неуспешни, дошли су од Хочкина. Опака болест је у порасту како у свету тако и у Македонији и представља један од највећих здравствених проблема. У последњих десет година направљен је велики напредак у дијагностици и лечењу ове опаке болести, посебно у лечењу малигну лимфома. Увођењем нових метода лечења (радиологија, нове комбинације цитостатика, трансплантација коштане сржи, хируршке операције, моноклонска антитела) данас се може постићи висок проценат дуготрајних ремисија и излечења код ових пацијената.

Преглед лимфома, врсте, лечење

Лимфоцити су ћелије које препознају лимфоген и реагују на њега специфичном имунореакцијом. Матичне ћелије коштане сржи такође настају и сазревају у зреле имунокомпетентне ћелије у примарним органима за стварање ћелија, а то су тимус и коштана срж. Ране незреле Блимфоидне ћелије сазревају у коштану срж, а незрели прекурсори Т лимфоцита у тимусу. Око 10 лимфоцита дневно. Одрасла особа има око 10 имуних ћелија. Процес диференцијације и сазревања у органима не зависи од антифеналне подршке и контролишу га неспецифични циклоли. Лимфни чворови, слезина, лимфна ткива, слезница и кожа, као и лимфоцити у крви стварају секундарна лимфна ткива. Т лимфоцити, Б лимфоцити и ћелије убице, НК ћелије, могу се тачно одредити коришћењем моноклонских антитела и цитометријске методе. Т лимфоцити преовлађују у тимусу, лимфним чворовима, крви и лимфи, а Б лимфоцити у коштану срж. Обе врсте лимфоцита су приближно подједнако заступљене у крајницима и слезини. Ћелије које немају ни Т ни Б карактеристике називају се природне ћелије убице (НК ћелије). То су велики гранулисани лимфоцити који имају способност уништавања различитих туморских и вирусних инфицираних места без претходне антигенске активације. Лимфоцити се непрестано рециклирају кроз крв и лимфу у лимфне органе и назад у крвоток. Лимфоми настају клонском пролиферацијом ћелија

малигног лимфома, које су фенотипски сличне нормалним ћелијама лимфома у одређеној фази развоја. Када се лимфоцити промене, они се деле и брзо расту да би формирали чворове у лимфним чворовима или другим органима који садрже лимфно ткиво. Лимфоми се често представљају истовремено са лимфомима и као леукемија или прелаз из једног облика у други.

Подела тумора на лимфоцитне лозе, односно лимфоме према Светској здравственој организацији, заснива се на хистолошким карактеристикама тумора у комбинацији са клиничким имунолошким и генетским карактеристикама. Ова подела дели туморе лимфоцитне лозе у три основне групе: тумори Б лимфоцита, тумори Т лимфоцита и Хочкинова болест. У својој класификацији, Светска здравствена организација дели лимфоидне неоплазме на више од 60 врста лимфома. Хочкинов лимфом је издвојен као посебна група, иако се ради о тумору Б лозе. У оквиру сваке колекције налази се низ типова и подтипова тумора који се разликују по имунолошким карактеристикама, између ћелија, генетских промена и клиничке слике сваког пацијента.

Повећан је број оболелих од лимфома, што није само последица боље дијагностике или лечења, већ и повећања броја оболелих од ове болести. Повећани број оболелих од лимфома су особе бољег социјалног статуса, а не јавља се код особа које су изложене микроталасима, радио таласима или електричним пољима. Сматра се да је лимфом цивилизацијска болест и да се најчешће јавља код особа чији имуни састав није насумично изложен довољно јаким антигенским стимулансима.

Дијагностиковање лимфома код пацијената са лимфомом има неколико циљева. Прво, потребно је утврдити који тип лимфома има пацијент. Затим је потребно утврдити у којој мери је болест распрострањена. Трећи је да се процени вредност индикатора, односно да се види да ли пацијент може да толерише планирано агресивно лечење. Приликом дијагностиковања лимфома на првом месту је анамнеза и клинички преглед. Биопсија, цитолошка пункција, лабораторијски налази, експлораторна хирургија, ПЕТ-ЦТ, МР су дијагностички алати који се користе за доказивање и ширење туморских ћелија.

Хочкинов лимфом (ХЛ) за децу и тинејџере (и њихове родитеље)

Ако сте управо сазнали да имате Хочкинов лимфом Нормално је да се породица и пријатељи осећају уплашено, тужно, забринуто, па чак и љуто. Ако не знате шта да очекујете, можете се осећати још горе. Стога смо ми ти који ћемо их научити о неким стварима које треба да знају да би им помогли да се боре против рака крви и да се осећају самопоузданије. Како се нодуларни лимфоцитни доминантни Ходжкин лимфом (НЛПХЛ) разликује од класичног Ходжкиновог лимфома?

НЛПХЛ расте спорије од класичног Ходжкиновог лимфома. Ако имате НЛПХЛ, можда ћете бити излечени након третмана, што значи да ће лимфом нестати и никада се више неће вратити. . Понекад можете брзо да се опоравите, а без лимфома можете живети много година.

Ако се НЛПХЛ врати, то се зове рецидив. Једини знак релапса може бити отечени лимфни чвор који не нестаје. То може бити у врату, пазуху, препонама или другом делу тела. Ако добијете друге симптоме, они ће бити слични симптомима које смо навели изнад. Они могу да ураде друге тестове пре почетка лечења и током лечења како би били сигурни да је ваше тело у стању да поднесе лекове које ћете добити. То може укључивати:

Редовни тестови крви

Ултразвук или други прегледи и тестови неких органа, укључујући срце, плућа и бубреге

Цитогенетски тестови - ово су посебни тестови да се види да ли има промена у њиховим генима. Њихови гени говоре ћелијама у њиховом телу како да расту и како да раде. Ако постоји промена (која се назива и мутација или варијација) у њиховим генима, они могу дати погрешна упутства. Ове погрешне инструкције могу узроковати раст рака - као што је ХЛ. Међутим, неће свима требати овај тест.

Лумбална пункција - Ово је поступак који ће се десити само ако сматрамо да постоји шанса да је ХЛ у мозгу или кичми, или да се тамо шири. Нека деца или тинејџери такође могу добити анестезију како би их успавали, како не би имали бол, и како би били сигурни да остану мирни током процедуре.

Подржавајућа нега – Пружа се велика подршка како би се осећали боље током лечења и брже зарастали. Неке ћелије лимфома могу расти пребрзо и превелике. Ово чини вашу коштану срж, крвоток, лимфне чворове, јетру или слезину пренатрпаном. Због тога можда немате довољно здравих крвних зрнаца. Потпорна терапија може укључивати давање крви или трансфузије тромбоцита како би се

осигурало да имате довољно здравих крвних зрнаца. Ако постоји инфекција, дају се и антибиотици који ће им помоћи да брже оздраве. У неким случајевима, можда ћете имати лек који се зове GCSF који помаже телу да створи више белих крвних зрнаца за борбу против инфекције. Подржавајућа терапија може такође укључивати довођење у други тим који се зове тим за палијативно збрињавање. Тим за палијативну негу је одличан у томе да се побрине да побољшају своје симптоме или нежељене ефекте, укључујући бол, мучнину или осећај забринутости или анксиозности. Они такође могу помоћи у планирању како да управљате својом здравственом заштитом у будућности. **Радиотерапија** (радиотерапија) - Радиотерапија користи зрачење за убијање ћелија рака. То је као високоенергетски рендгенски зраци и можете га имати сваки дан неколико недеља, обично од понедељка до петка. Може се користити за лечење рака, да вам помогне у ремисији - где се рак више не може открити (али се може вратити касније), или се може користити за управљање неким симптомима.

Неки симптоми који се могу лечити радиотерапијом укључују бол или слабост. Ово се може десити ако лимфом врши притисак на нерве, кичму или друге делове тела. Радиотерапија смањује лимфом (тумор) тако да не наставља да врши притисак на нерве или делове тела где изазива бол.

Хемотерапија (хемотерапија) - Можда ћете имати хемотерапију као пилулу и/или је пити (инфузију) кроз вену (у крвоток) у болници. Хемотерапија убија брзорастуће ћелије, тако да може утицати и на неке од ваших добрих брзорастућих ћелија изазивајући нежељене ефекте.

Моноклонска антитела (МАБ) -МАБ се дају у облику инфузије и везују се за ћелију лимфома и привлаче друге беле крвне ћелије и протеине који се боре против болести у ћелијама лимфома. Ово помаже вашем сопственом имунолошком систему да се бори против ХЛ. У неким случајевима, МАБ се може додати другом леку који директно убија ћелије канцерогеног лимфома. Ови МАБ се називају коњуговани МАБС Инхибитори имуних контролних тачака (ИЦИ) -ИЦИ се дају у облику инфузије и раде на побољшању њиховог имунолошког система како би тело могло да се бори против рака. Они то раде тако што блокирају неке од заштитних баријера које постављају ћелије лимфома, чинећи их невидљивим за имуни систем. Када се баријере уклоне, имуни систем може да се бори против рака. Обично се не користе код деце и тинејџера са Хочкиновим лимфомом, осим ако се не ради о клиничком испитивању.

Трансплантација матичних ћелија (СЦТ) – Ако сте млади и имате агресивни (брзо растући) ХЛ, СЦТ се може користити. Матичне ћелије помажу да се ваше лоше ћелије замене добрим, здравим матичним ћелијама које могу да прерасту у било коју врсту крвних зрнаца која вам је потребна

Сврха рада:

Сврха студије је да покаже специфичност здравствене заштите пацијената са лимфомом. Кроз приказ случајева биће приказан и процес здравствене заштите. Приказ клиничке слике лимфома, дијагностика и лечење, нежељена дејства и хемотерапија у вези са квалитетом живота оболеле особе.

Материјали и методе:

статистички подаци преузети су са Клинике за онкологију ЈЗУ Мајка Тереза у Скопљу.

Резултати:

У циљу добијања детаљнијих информација о пацијентима оболелим од лимфома и току и начину њиховог лечења, спроводиће се истраживања, пре свега прикупљањем података од оболелих, медицинских сестара које су у сталном контакту са оболелим. и пратити лечење болесника, као и податке из статистике о стању лимфомских болесника у последњих 4-5 година. У прилогу је мали податак о пацијентима оболелим од лимфома у последњих 5 година, чији подаци говоре о смањењу броја оболелих од ове болести. У 2019. години дијагностиковано је 150 пацијената са лимфомом, 2020. године до августа месеца откривено је 74 болесника са овом болешћу, док је у овој 2021. години дијагностикован лимфом код само 52 пацијента. Ове бројке означавају пад новодијагностикованих пацијената са не-Хочкиновим лимфомом од 38 одсто у поређењу са истим периодом прошле године 2020. Интересантан је тренд да се од самог почетка корона вируса до данас примећује континуирано смањење броја новодијагностикованих пацијената. Али, нажалост, овај опадајући тренд не значи да нема нових оболелих, већ да особе са симптомима због пандемије и страха од инфекције, не посећују лекара на време, чиме се продужава рано откривање, што је од велики значај код малигних болести. Сваке године око 100 деце и тинејџера сазна да имају Хочкинов лимфом. Од свих карцинома које оболевају

деца и тинејџери, Хочкинов лимфом је трећи по учесталости. Нешто је чешће да вам се дијагностикује ХЛ када имате између 10 и 14 година, али то се и даље може догодити у било ком узрасту - чак и старије одрасле особе могу га добити. У 2020. години, лимфом је био узрок више од 259.793 смртних случајева годишње широм света. Отприлике 1 од 50 људи је у опасности од развоја ове болести током свог живота.

Закључак:

Иако постоје одређени фактори ризика за развој лимфома који се могу идентификовати, узрок Хочкиновог и Не-Хочкиновог лимфома тек треба да се утврди. Истраживања показују да многи пацијенти са дијагнозом лимфома немају повећане факторе ризика за лимфом који се користе за утврђивање узрока болести. Пошто још није познато шта узрокује лимфом, не постоји општи начин да се он спречи. Избегавање фактора ризика од лимфома, као што је пушење, може бити од помоћи у смањењу ризика од болести. Постоје неки фактори ризика, као што су породична историја или старост, који се не могу избећи. Наравно, треба имати на уму да само зато што имате фактор ризика за лимфом, то није гаранција да ћете га развити. То само значи да имате повећане шансе за развој лимфома. Медицинске сестре су оне са високим образовањем и обуком које могу помоћи у лечењу пацијента и управљању болешћу, симптомима и нежељеним ефектима. Они такође прате клиничку слику кроз више нивое едукације и обуке који могу помоћи у лечењу и деловању на пацијента током самог процеса лечења. Здравствена нега је усмерена на пацијента и кључна је за успех, емпатичну комуникацију и укључивање пацијента у одлуке о лечењу. Активно учешће медицинског особља у истраживачким активностима, клиничким испитивањима и иновацијама које су од виталног значаја за унапређење области хематологије. Ангажовање у истраживачким пројектима, допринос научним публикацијама и усвајање иновативних приступа лечењу побољшали су репутацију Клинике. Даље унапређење инфраструктуре и ресурса, напредна дијагностичка опрема и приступ разноврсном спектру терапија и одговарајућег особља, укључујући младе квалификоване лекаре, медицинске сестре и помоћно особље, су од суштинског значаја за свеобухватну негу. Један од веома важних циљева на које су сестре фокусиране је едукација и подршка пацијентима о њиховим стањима и могућностима лечења. Ово су кључни фактори који доприносе сваком успеху код пацијента са лимфомом.

Коришћена литература:

1. Јихе Зху, Благоица Арсовска(2018)Онкологија со радиотерапија-ФМН-УГД Штип
2. м-р Едвард К. Халперин, д-р Карлос А. Перез и д-р Лутер В. Брејд(2020) Принципи и практика на радиолошка онкологија-Топер
3. Д. Јовановски, Л. Манева-Костовска, Л. Анастасова-Николова, С. Смичкоска, В.Крстевска. Радиотераписка онкологија. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“; 2002
4. Анета Димитровска. Основи на радиотерапија. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“; 2000.
5. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/find-a-clinical-trial/a-trial-of-acalabrutinib-with-r-chop-for-people-with-diffuse-large-b-клетка-лимфом-прифати>
6. REMoDL-A – <https://www.southampton.ac.uk/ctu/trialportfolio/listoftrials/remodla.page>
7. Pola-R-ICE – <https://doi.org/10.1182/blood-2022-165699>
8. P+R-ICE – <https://classic.clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT05221645>
9. Фотографија од Кампус продукција: <https://www.pexels.com/photo/a-elderly-couple-seeing-a-counselor-8430302/>

Facebook www.facebook.com/LymphomaAustralia

Twitter www.twitter.com/lymphomaaz

YouTube www.youtube.com/LymphomaAustralia

Instagram www.instagram.com/lymphomaaustralia